Molnár Katalin

HOVÁ LESZEL, ÚJSÁGÍRÓI TISZTESSÉG?
Találkozásaim a magyar médiával

BEVEZETÉS

Évek óta figyelem a címben kérdésként feltett szomorú jelenséget. Ha bármely szakma tisztessége csorbul, annak általában következményei vannak a társadalom egészére nézve. Ám ha mindez az egyik legnagyobb hatókörű s meglehetősen nagy hatalommal bíró tevékenységgel történik, annak különösen nagy súlya van. Márpedig ez a helyzet az újságírók szakmai tisztességtelenségének következményével: a média egyre fokozódó hitelvesztésének vagyunk tanúi és elszenvedői. Nem akarnék a lehetséges okok feltárásába mélyen belemenni, tették s teszik ezt nálamnál ehhez jobban értők.

Itt és most csupán néhány konkrét és nagyon is személyes élménnyel illusztrálom állításomat. Persze az én esetem lehetne véletlen is, rosszkor voltam rossz helyen: szerencsétlenül épp kifogtam a szakma néhány kevésbé színvonalas képviselőjét. Ebből könnyen adódik az általánosítás veszélye. Sajnos azonban a helyzet ennél rosszabb. Az ilyen és ehhez hasonló eljárások ma már mindennaposak. Lassan az számít üdítő kivételnek, ha egy-egy orgánumra vagy néhány képzett és a szakmáját igényesen, tisztességesen művelő újságíróra akad az ember ebben a túláradó médiatengerben.

Senki nem lepődik meg azon, ha azt állítom, hogy az újságírás mellett van még jó néhány szakma, amelynek tisztessége szintén jelentősen csökken, s ennek nyomán a közélet s az emberek közötti kapcsolatok minősége romlik, mindenekelőtt a bizalom fogy rohamosan. Ilyennek tartom mindenekelőtt az oktatás és az egészségügy területéhez tartozó szakmákat, de ilyenek a rendészeti tevékenységek is, közülük is leginkább a rendőri munka. Ez utóbbi azért kerül itt szóba, mert manapság legtöbbször éppen ennek a szakmának a lejáratására tesznek újabb és újabb – egyébként egyre sikeresebbnek tetsző – kísérletet a médiumok.

Nézzük, mit is jelent a szakmai tisztességtelenség. Azt, amikor egy szakma képviselője olyan fogásokat használ, amelyek ellehetetlenítik a szakmailag kívánatos cél elérését, az ehhez szükséges értékeket kikezdik, sőt, azokkal ellentéteseket juttatnak érvényre. Ennek két módja létezik: szándéktalan vagy szándékos. Ha szándéktalanul történik, azaz a tudás vagy képesség hiánya, a képzetlenség, a hozzá nem értés áll a háttérben, akkor az a tisztességtelen. Nem megtenni mindent, amit a professzionalizmus megkíván, nem korrekt. Ha pedig szándékos az efféle eljárás, akkor az a baj. Tisztességtelen dolog ugyanis tudatosan, manipulatív módon alkalmazni a szakmaisággal összeegyeztethetetlen módszert. Például ha az orvos szakértelem híján nem meggyógyítja, hanem megfertőzi a beteget, vagy ha a tanár képességei hiányában nem neveli, tanítja, motiválja a tanulót, hanem nyomorítja, elbutítja, és elveszi a kedvét a tanulástól, akkor szakmájukat tisztességtelenül gyakorolják. Ha ugyanezt bármelyikük szándékosan teszi, az kifejezetten nemkívánatos, s nemcsak erkölcsileg aggályos, de jogilag is büntetendő. Ugyanennyire káros és elítélendő, amikor a rendőr a professzionalizmust nélkülözve nem csökkenti a társadalmi konfliktusokat, hanem maga is hozzájárul azok szaporodásához. Esetünkben az újságírónál ez konkrétan azt jelenti, hogy a szakma két olyan alapkövetelményét nem érvényesíti, mint a tájékoztatás korrektsége és elfogulatlansága. Sőt, ezzel szemben pontatlanságával és az érzelmek fölösleges keltésével (tovább) szítja a társadalmi ellentéteket és problémákat. Pontosan ez történik, burkoltan vagy kevésbé burkoltan a szakmailag tisztességtelen újságírók tevékenysége során.

Nem tartozom kifejezetten sem a „médiasztárok" közé, de még csak olyan közéleti személy sem vagyok, akinek lépten-nyomon megkérdeznék a véleményét, vagy szakértőként rendre nyilatkoznia kellene. Ám foglalkozásom időnként – úgy látszik – mégis számot tart a közérdeklődésre: a magyarországi rendőrképzésben dolgozom. Annak is egy olyan területén,

amelyikről még a hétköznapi embernek is van és lehet élménye. A rendőrök kommunikációs felkészítése érdekében teszek, amennyit csak tudok. Adódnak tehát olyan aktuális történések, amelyekkel kapcsolatban talán autentikus véleményem van, mert közvetlen közelről foglalkozom a kérdéssel.

Ilyen volt 2008 szeptemberében egy VIII. kerületben lezajlott kommunikációs felkészítő tréning. A képzésben olyan rendőrök vettek részt, akik egy másfél éves szociális és bűnmegelőzési részprogram fontos szereplői lesznek. A felkészítő foglalkozásokat én vezettem, s mivel a projekt bevezetése előtt – ahogy ez már lenni szokott – sajtótájékoztatót is tartottak a szervezők, természetes volt, hogy várhatóan lesz néhány érdeklődő sajtóorgánum, aki ez ügyben engem is megkeres. Álltam rendelkezésükre. Eddig három ilyen megkeresésen vagyok túl, s mondhatom, sokat okultam… Ezeket a tapasztalatokat szeretném megosztani az olvasóval.

A retorika tudományának elméleti alapjai, az érvelés mesterségének fogásai között szerepelnek a kérdések és válaszok típusai. Magam ennek a kérdésnek a legrészletesebb kifejtésével Margitay Tihamérnál találkoztam[1]. Az alábbi példákon az ott írtak felhasználásával kísérelem meg bemutatni, hogy a riporter kérdései miként nehezítették a válaszadó dolgát, és miként manipulálták őt tisztességtelenül, ezáltal olyan megvilágításba helyezve a válaszokat, amilyenbe a kérdező akarta. Az eredetileg tett állításom szempontjából – miszerint mindhárom eljárás szakmai tisztessége erősen megkérdőjelezhető – nincs igazán jelentősége, hogy az adott riporter szándéktalanul vagy szándékosan tette, amit tett. Mindkettőre jó példát kínálnak a történtek. Az olvasóra bízom, hogy eldöntse, melyiket hová sorolja, s hogyan ítéli meg.

1. PÉLDA

mr1 Kossuth Rádió, Közelről, 2008. szeptember 26. 16.54 perc

Már akkor gyanakodnom kellett volna, amikor a velem beígért beszélgetést a következő napra kellett halasztania a szerkesztőnek, mert kicsúsztak a műsoridőből. Tekintettel arra, hogy ez egy élő beszélgetős magazinműsor, hajlanék elfogadni, hogy előfordul az ilyesmi… de nem akkor – s ez az első szakmai kritikám lényege is egyben –, ha a téma felvezetéseként két, előre felvett, azaz ismert időtartamú riport hangzik el, s ezek utánra terveznek még két élő interjút. A halasztás rám és a témára nézve szerencsétlen következménye aztán az lett, hogy a másnapi adásból szükségszerűen hiányzott az a szövegkörnyezet, amelybe előző nap nagyon jól illeszkedhetett volna a beszélgetés tartalma és üzenete. A második szakmai kifogás tehát részemről abban ragadható meg, hogy nem szerencsés egy témát kitaszítani a számára kívánatos szövegkörnyezetből, mert akkor csak lóg a levegőben. Ráadásul a másnapi műsorszerkesztés is sok kívánnivalót hagyott maga után. Ahhoz képest, hogy az előző napi csúszás miatt, mintegy „vigaszdíjul" a szerkesztő 15 perces műsoridőt ígért, szűk 6 perc jutott a velem való beszélgetésre. Ez akkor is kevés az igencsak érdekes témában való elmélyülésre, ha egyébként megfelelő kérdések hangzanak el. Nem még így. A harmadik szakmai ellenvetésem ekkor fogalmazódott meg: ha egy közszolgálati rádió, legalábbis a téma felvetésével demonstrálja, hogy fontosnak tartja a közélet tájékoztatását erről a kérdésről, akkor miért nem szán rá elég időt? Vagy ha kicsúszik a műsoridőből, akkor miért nem tér rá vissza egy olyan alkalommal, amikor lenne idő a komoly és tartalmas kérdések felvonultatására, s a válaszok meghallgatására is?

Már önmagában ez a három tény is elkeserítő, de ezzel nem volt vége a bajoknak. A felvezető szövegben a riporternek el kell végeznie azt a szükségszerű feladatot, hogy elmondja, mihez is kapcsolódik a következő beszélgetés. Ha erre kellő idő híján röviden kerül

[1] Margitay Tihamér: Az érvelés mestersége. Typotex Kiadó, Bp., 2004. Tizennegyedik fejezet: Kérdések és válaszok, 515–535. o.

sor, akkor a kapkodás szinte szükségszerűen újabb hibát szül. A riport felvezetőjébe a műsorvezető – hogy minél több információt sűrítsen a szűkös időbe – egy olyan állítást szőtt, amelyen lehetetlen volt átsiklanom. De nézzük a példát! A felvezetés így hangzott:
„Tegnap már foglalkoztunk azzal, hogy jószomszédsági (sic!) *rendőrök kezdik meg a szolgálatot Budapest VIII. kerületében. De hogyan lesz valakiből jó szomszédsági rendőr? Máshogy kell közvetlennek és bizalomgerjesztőnek lenni egy rendőrnek a Magdolna-negyedben – ez Budapest VIII. kerületében van, és ez az egyik legnagyobb szociális gettó. És hogy hogyan kell jó szomszédsági rendőrnek lenni, ezt megtanítják, és hogy hogyan tanítják – erről fogunk a következő percekben beszélgetni a Rendőrtiszti Főiskola adjunktusával, Molnár Katalinnal."*

A kérdés pedig így:
„Az első csoport, akik majd elkezdik a munkát, egy új tudásanyaggal a fejükben, ma fejezték be a tanulást. Kezdjük azzal, hogy azok kedvéért, akik – sokan vannak –, akik még nem jártak a Magdolna-negyedben, nem jártak Budapest VIII. kerületének ezen a részén, próbáljon meg nekem és a hallgatóknak felvázolni egy hagyományos rendőr és VIII. kerület Magdolna-negyedben élő lakos között egy találkozást. Mondja el, hogy ez most milyen, és milyen lesz majd az a találkozó, amit majd az új rendőr bonyolít le!"

Itt az ún. **túl sokat állító kérdés**sel van dolgunk, amelynek lényege, hogy a kérdező olyan hosszan és körmönfontan teszi fel a kérdést, hogy abban már benne rejlenek bizonyos előfeltevések, állítások. Ezek lehetnek persze ártatlanok a téma szempontjából, de lehetnek olyanok is, amelyeken való átsiklás hamis színben tüntetheti fel a válaszadó véleményét, és ezáltal tévútra viheti az egész választ.

Az idézett felvezetésben, majd a kérdésben tartalmilag a következő két állítást rejtette el a kérdező: 1. A VIII. kerületnek a projekt által érintett része szociális gettó. 2. Az itt dolgozó („hagyományos") rendőrök eddig rosszul tették a dolgukat.

Ha a kérdésre a két állításra való kitérés nélkül egyszerűen válaszolok, elismerem, hogy azok tartalmával egyetértek. Márpedig nem így van. Sőt, kifejezetten félrevezető és meglehetősen előítéletes álláspontokkal van dolgunk, amelyeket nem árt láthatóvá tenni, és mindenképpen ki kell igazítani. A kérdések mögött rejlő állítások tisztázásával kezdtem tehát a választ. Csakhogy mire kivergődtem ebből a helyzetből (vagyis nem hagytam, hogy a kérdező kimondasson velem olyat, amit hallani szeretett volna, amit a túl sokat állító kérdésével rám akart erőltetni), addigra sok idő elment. Ezzel a módszerrel ráadásul azt a látszatot is lehet kelteni, hogy az ember magyarázkodik, mellébeszél, ahelyett, hogy válaszolna. A riporter ettől persze kissé türelmetlen lett, talán még mérges is, hiszen átlátták és leleplezték a szándékait (vagy egyszerűen a hozzá nem értését, ami nem kevésbé kellemetlen), s emiatt már nem tudott mást, csak egyre sürgetőbben ismételgetni a valódi kérdését, ismét számba adva a választ. Például így:
„Abban viszont akkor ugye egyetértettünk, hogy igazából másfajta rendőri hozzáállás kell (...) Ezért tanítják őket különleges módszerekre. (...) Csak arra kérem, hogy tényleg egy pár mondatban vázolja fel, hogy milyen most egy ilyen rendőr és Magdolna-negyedben élő közötti találkozás, tehát milyen most és miért kell rajta változtatni? (...) De eddig milyen volt egy rendőri fellépés a Magdolna-negyedben? (...) Jó, mondjuk ne úgy fogalmazzunk akkor, ugye, itt a szavaknak súlya van és ereje, ezt tudjuk, csakhogy igazából az tényleg fontos, hogy most másként kell viselkedni… De mi ez az új tudás, amit most a rendőröknek, reméljük, sikerül átadni, amivel ők közvetlenebbek lesznek, barátságosabbak lesznek, mit tud, mivel tud többet egy rendőr a Magdolna-negyedben, mint mondjuk a Váci utcában?"

Mindennek eredményeként a beszélgetés befejezetlenül, a téma szempontjából igazán lényeges kérdések tisztázása nélkül ért véget, ami mindenkiben csak a hiányérzetet fokozta. Az itt leírt jelenség annál is inkább elgondolkodtató, mivel a közszolgálati rádiócsatornán zajlott.

2. PÉLDA
Lánchíd Rádió, Délelőtti kalauz, 2008. október 1. kb. 10.20 perc

A Lánchíd Rádió a Kossuthtal ellentétben nem közszolgálati, hanem kereskedelmi csatorna. Ha tehát a közszolgálatisággal szembeni elvárásainkból levonunk egy adagot, akkor nincs mit csodálkozni azon, hogy a műsorszerkesztést nem feltétlenül az elfogulatlanság és a korrektség jellemzi. A háttérben állhatnak olyan érdekek, sőt, kifejezetten manipulatív szándékok, amelyek szinte bármely téma kapcsán előtérbe kerülnek, s áthatják az egész csatorna működését, a műsorok szerkesztését, sőt, akár már a témaválasztást is. Nem is beszélve a riporterek stílusáról. Amikor nyilatkozatot vállaltam az adott rádióban, erre még nem gondoltam. Amikor aztán a hívás pillanatától az adásba kapcsolásig hallgattam a velem való beszélgetést megelőző pár percet, egyre élesebben rajzolódott ki számomra a leselkedő csapda. De akkor már nem volt visszaút.

A téma nagyon rövid felkonferálása után egy másik kerületben lakó spontán betelefonáló érzelmektől túláradva számolt be saját tapasztalatairól a rendőrökkel és az efféle bűnmegelőzési, általában külföldről lemásolt programokkal kapcsolatban. Eleve ellenséges volt a témával. Konkrétan azzal volt baja, hogy a rendőrség már megint valami új programba kezd, ahelyett, hogy tenné a dolgát. És azt firtatta felháborodottan, hogy ebből vajon egyes politikai pártok és képviselőik milyen hasznot húznak már megint. Emögött pedig az az állítás húzódik meg, miszerint kizárólag a hatalmon lévő kormányon, még pontosabban annak politikai beállítódásán múlik a rendőrség munkájának hatékonysága, egyáltalán a közrend, a közbiztonság aktuális állapota. Már ez a feltételezés is téves, és messze áll attól, ami a rendészet valódi szerepe lenne a polgári demokratikus társadalmi berendezkedésben. De persze ennek kifejtése nemcsak lehetetlen ebben a rádióban, hanem értelmetlen is. Aki kicsit is érti a társadalmi működést, s benne ezeknek a jelenségeknek a mechanizmusait, az pontosan tudja, hogy a kérdés ilyen mértékű leegyszerűsítése, a közbiztonságért egyedül a rendőrség, s rajta keresztül a kormányzat felelőssé tétele kifejezetten torz képet ad, s nagyon kemény manipulatív szándék húzódik meg mögötte. Nos, ennek a negatív sztereotípiának adott helyet a szerkesztő a bejátszással, s ezek után tette fel a kérdést a felkért szakembernek, azaz nekem: *„Mit szól mindehhez?”* Ilyen felvezetés után mit szólhattam volna?

Már a kérdés feltevése előtt, de azután mindenképpen pontosan érzékelhető volt, hogy egy rendőrséggel kapcsolatos hír apropóján újra teret kaphat a rendőrséggel, s rajta keresztül a regnáló kormányzattal szemben immár szokásos, unalomig ismert kirohanás. Ha megpróbáljuk a politikai tartalomtól függetlenül szemlélni az esetet (ami valljuk be, nem könnyű), akkor ez az egyszerűnek tűnő riporteri kérdés (*„Mit szól mindehhez?”)* a következő veszélyeket rejti magában.

Ez egy ún. **túl általános kérdés**, ami azért nem felel meg feladatának, mert nem jelöli ki elég pontosan a várt információt. Ebben az esetben a kérdés azért túl általános, mert nem világos, hogy mire vonatkozik. A betelefonáló véleményéhez általában, vagy annak konkrét politikai tartalmához mit szólok? Így akár provokációnak is tekinthettem volna a kérdést, s ha hagyom magam csapdába csalni, fel is ültem volna neki. De nem akartam. Ehelyett a rendőrségi kezdeményezések irányába fordítottam a szót, amelyet a riporter hamar vissza is ragadott magához. Újabb huszárvágással egy **állító kérdés** következett: *„Őszintén szólva, amikor én meghallottam, hogy kommunikációs tréning és workshop, akkor egy rossz termékbemutató jutott eszembe… Önnek mi jutott eszébe, amikor felkérték erre?”* Az 1. példából már ismerős az eljárás: a kérdésben – ráadásul egy erősen negatív asszociációt keltő – állítás rejlik. Megint kezdődhet a játszma: ki kell térni a kérdésben rejlő állításra, eloszlatni a téves képzeteket, visszautasítani az állítás negatív tartalmát, s majd ezután kezdeni a válaszadást… már ha marad rá idő. De erre nem maradt, mert a szemfüles riporter egy újabb állító kérdést rántott elő: *„Tehát ezeknek a rendőröknek az lesz a feladatuk, hogy beépüljenek*

a bűnelkövetők közé, és így információkat gyűjtsenek?" Talán már nem is kell magyarázni, mit állít ez a kérdés, és azt sem, hogy milyen veszélyes ez az állítás. Újabb kiigazítás következik a részemről, amelyet ez a riporter már kevésbé kulturáltan kezel: kifejezetten pikírt, ironikus, sőt flegma stílusban, lekezelően, talmi humorba csomagolva reagál, amiért kiigazítom. Igen, eddigre nyakig benne vagyunk az általa provokált és irányított játszmában. S ekkor egy újabb kérdéstípussal áll elő: az ún. **agresszív kérdéssel** *„Akkor ez a szomszédsági rendőr most azt jelenti, hogy a rendőr az állampolgár barátja lesz, a család barátja? És ha éppen arra jár, akkor beugrik ebédre?"* Vagyis vegyük észre, mi történik! Ezzel a kérdéssel a kérdező saját elképzelését ráerőlteti a válaszadóra, nem hagyván teret, hogy az egy egyenes válasz keretében a saját álláspontját fejtse ki. Például helyes és korrekt kérdés lehetne az alábbi: „Mit jelent a szomszédsági rendőr kifejezés?" Erre lehetne kifejtő és korrekt választ adni, amelynek információtartalma kielégítő volna. Így azonban megint csak marad a helyreigazítás, ami a mellébeszélés és a tudálékosság látszatát kelti az egyébként figyelmetlen és érzelmileg eddigre már kellően felhangolt közönségben. És ez így ment egészen a riport végéig, s természetesen a program, a felkészítő képzés lényege homályban maradt. A bosszantó – és a tisztességtelen – az egészben az, hogy így ügyesen megteremthető a látszata annak, hogy az adott kereskedelmi csatorna érdeklődött ugyan egy fontos közéleti téma iránt, ám a szakértőtől sajnos nem sok mindent tudhattunk meg a konkrétumokról, mert nem adott egyenes választ a kérdéseinkre.

3. PÉLDA

MTV1, Kékfény, 2008. október 6. 21.15 perc

A MTV1-en hetente jelentkezik a Kékfény című bűnügyi magazin. Tartalmát és céljait tekintve bűnügyi híreket közlő és azoknak elsősorban a bulvár hátterét feltárni szándékozó műsor. Nemcsak a témák kiválasztása, de azok tálalásának módja, stílusa is erre enged következtetni. Itt most ezt az állítást csupán egyetlen kiválasztott példával szeretném illusztrálni.

Méltán elvárható, hogy a bevezetésben említett tény, a VIII. kerületben most induló szociális és bűnmegelőzési projekt számot tartson egy bűnügyi magazin érdeklődésére. A megkeresés meg is történt, s egy tízperces összeállítás került adásba 2008. október 6-án.

Ha valaki az egész, mintegy tízperces riportot megnézi, világos lesz számára, hogy milyen (szerkesztői?) koncepció bontakozik ki belőle. Sajnos azt kell mondani, hogy ez tökéletesen illeszkedik az egész műsor jellegéhez. A nemigen leplezett háttérüzenet ugyanis nagyjából az, hogy a fővárosnak ebben a rémes negyedében akármit teszünk is, az úgyis eleve kudarcra van ítélve. És nagyon derék dolog ugyan, hogy most a rendőrök kipróbálnak egy új szemléletmódot, de ahogy a környék kinéz, ahogy az ott lakók a saját helyzetüket és az egész kezdeményezést megítélik, abból előre látható, hogy nem sok sikerrel fog járni. Magának a szociális, rehabilitációs és bűnmegelőzési programnak a lényege, a fő üzenete teljesen eltűnik a hangzatos közhelyek, az utca embereinek véleménye és a tipikus vágóképek erdejében. Az egész riport hangulatát áthatja egy hamis nosztalgia a valahai hírhedt „nyócker" után, amikor mégiscsak rend volt… Ha csak egyetlen, valódi szakmai szempontot is figyelembe vettek volna a szerkesztők, akkor nem sikkadhatna el a kerületi kapitány szintén nagyon kurtán bevágott megállapítása a kerület sokat javult közbiztonsági helyzetéről. De mivel nem a tények és a valódi háttér a fontos, a műsor megmarad a közhely és a szenzáció szintjén, ahol leginkább az a kiemelendő hír, hogy a rendőrök plusz keresethez jutnak a szabadidős szolgálat során. Ennek tükrében persze az is hiteltelen, ha egy nyilatkozó tapasztalt rendőr azt mondja, hogy ha valaki ilyen szolgálatot vállal, azt szerinte nem elsősorban pénzért, hanem a feladat iránti elkötelezettségből teszi.

Az érdekes kérdés itt és most persze az, hogy a műsornak ez az üzenete miért és hogyan alakul(hatot)t ki. Gyanúm szerint ebben ugyanaz a szakmai tisztességtelenség munkál, mint a két másik példában. Mert hogyan születik egy ilyen riport? Az ember – persze most már tudom, naivul – úgy gondolná, hogy valahogy úgy, hogy a riporter a sajtótájékoztató után felveszi a kapcsolatot a projekt szervezőivel, kimegy előzetesen a helyszínre, elbeszélget velük és a projektben részt vevő rendőrökkel, vagyis tájékozódik az egész programról. Így kialakul egy jól használható előzetes képe arról, mit akar kihozni a riportból, s ezt persze a riportalanyoknak is megmondja. Ehhez rendeli aztán a megfelelő kérdéseket, amiből egy színvonalas tájékoztató riport kerekedik ki. Nem így történt. A teljesen tájékozatlan, a szakmájához alig-alig értő, mert ún. **komplex kérdéseket** alkalmazó riporter mindjárt stábostul jött (időhiány?), s felvett ezt-azt, amiből aztán a stúdióban adás előtt egy-két órával „készre" vágta az összeállítást. A komplex kérdés túl sokat kérdez egyszerre. Egy kérdő mondatban több kérdés szerepel, mégpedig úgy, hogy közben az egészre együtt egyetlen válasz adható. Ezzel többek között az a baj, hogy nem világos a kért információ, azaz hogy mi is a kérdés. Sajnos a kérdéseket nem tudom rekonstruálni, de az elkészült riportból kiderül, hogy azok a válaszok, amelyekből azt a néhány mondatot kivágták, valószínűleg nemcsak azért voltak használhatatlanok és ezért fölöslegesek is a szerkesztő számára, mert nem illettek a riport imént leírt koncepciójába, hanem azért sem, mert a kérdések komplexitása miatt nem lehetett rájuk olyan válaszokat adni, amelyekből egy információgazdag, jól felépített riport készülhetett volna. Ha a kérdezői/szerkesztői szándék eleve erre irányult, az azért tisztességtelen, ha pedig csupán a felkészületlenség miatt állt elő ez a helyzet, az azért.

A szerkesztő az adás napjának délutánján betekintésre elküldte az előzetes forgatókönyv-részletet. A szöveget érdemes eredeti formájában idézni, mert rendkívül tanulságos. Nemcsak a helyesírása, a szöveg tagolása, nehezen követhetősége, de a stílusa is hozza mindazt, ami egy efféle bulvár magazintól elvárható. Gyorsan hozzá kell tennem: sajnos. Azon, hogy a megkérdezettek eredeti szövegkörnyezetükből kiragadott és egy tetszőleges másikba illesztett gondolatai egészen más értelmet nyernek, már szinte meg sem lepődünk. A velünk folytatott mintegy negyedórás, előre rögzített beszélgetésből bevágott részeket dőlt betűvel, a narráció szövegét pedig vastaggal szedtem.

..."A Magdolna negyed – ez a hírhedt Józsefváros legkeményebb része. Erika, Gábor és Sándor itt őrzi a rendet. Bilincs, gumibot, pisztoly – széria-felszerelés, használják is minden nap. De nekik új fegyverük is van: a szép szó. Ki is képezték rá őket – nemrég két napos kommunikációs, na meg konfliktus-kezelő tréningen estek át.

KLIP

Ők nemcsak egyszerű járőrök, hanem úgynevezett szomszédsági rendőrök.

Molnár Katalin, oktató
Rendőrtiszti Főiskola
46.27 látják, hogy jelen van a rendőr, folyamatosan a közterületeken, megismerik őt, tudják, hogy ő a mi rendőrünk, és mondjuk, hozzá fordulnak nemcsak a problémáikkal, hanem kérdéseikkel, és esetleg több információt lehet összeszedni. 46.42

És ez önmagában is erősíti az itt élők biztonságérzetét. Arra rá is fér a tuning – az emberek 60 százaléka ugyanis félve merészkedik ki éjszaka a Magdolna negyedben.

KLIP

Két ilyen közösségi rendőr posztol mától a Magdolna negyedben. A nap 24 órájában, gyalogosan járják az utcákat. Közben szóba elegyednek a lakókkal, kapcsolatot tartanak, és bizalmat építenek.

Zombori Erika, kmb

14.05 be szeretnénk menni a lakóházakba az embereket megkérdezni, hogy minden rendben van-e. ha valamit észlelünk, akkor pedig nyilván intézkedési kötelezettséggel fellépünk. És megoldjuk azt a helyzetet is. 14.16

Harminc józsefvárosi rendőrből lesz szomszédsági rendőr. Erikáék amúgy helyi körzeti megbízottak, a szabadidejükben, pluszpénzért szolgálnak és barátkoznak.

22.28 Én nem hiszem, nem biztos, hogy csak a pénzért csinálják az emberek. Azért, hogy az ember azt bevállalja, hogy ugyanígy gyalogos szolgálatban még 12 órát kint tölt az utcán, azért abban benne van egy kis hivatásszeretet is szerintem. 22.41

Erika 19 éve rendőr. Azt mondja, sokkal több dolguk volt a prostis időkben."…

…"43.43 körülbelül a bűncselekményeknek a felét jelentik be az itt lakó emberek a rendőrségen. Ez egyébként nem nagyon különbözik a környező kerületek adataitól

A közösségi rendőr programmal ezen is változtatni szeretnének. A szervezők hosszú távra terveznek. A „mi rendőrünk" program a Magdolna-negyed megújításának csak egy szelete. Felújítják a régi házakat, munkahelyeket teremtenek, a munkanélkülieket meg szakmára képzik majd. Hárommilliárd forintból."…

Alföldi György
Rév8 Zrt vezérigazgató
36.58 ezek a gyerekek nagyon sokszor csak az utcáról ismerik meg a tapasztalatokat. Nagyon fontos az, hogy a társadalom megmutassa a másik arcát. Tehát ezért oktatási programot menedzselünk itt az erdélyi utcai iskolában. 37.13

A negyedben élő felnőttek harmada még az általános iskolát sem fejezte be.

***

E történetek főszereplői, a médiamunkások közöttünk járnak-kelnek és készítik műsoraikat. A mellékszereplők – és egyben a károsultak – azonban mi vagyunk. A riportereket nem neveztem meg személyesen, mert nem bántó szándékkal, inkább aggódva írtam e sorokat. És mert nem gondolom, hogy ez személyesen csak az ő bűnük. A szerkesztőiké legalább annyira. Az adott orgánum tulajdonosaié szintúgy. És mindannyiunké – ha hagyjuk. Mi, akik még hiszünk a médiában, az újságírók tisztességében. Persze mélységes tiszteletem a kivételeknek, azoknak, akikre nem érvényesek súlyos ítéleteim.